

De participatie- democratie

Jeroen Zandberg

Schrijver: Jeroen Zandberg
ISBN: 9789462544130
Mijnbestseller.nl
December 2014

Inhoudsopgave

1. DE PARTICIPATIEDEMOCRATIE	5
2. DE MENSELIJKE NATUUR	10
3. HET CONFLICTMODEL.....	17
Het conflictmodel	17
Politieke energie creëren met behulp van conflicten	23
Een succesvolle gelijkwaardige reactie vereist het verlaten van het conflictmodel.....	27
De negatieve spiraal van ambitie in het conflictmodel	33
De ideologie van een tweedeling is de oorzaak ervan	34
Een progressieve identiteit ontkent de progressieve waarden..	37
De maakbare samenleving ondermijnt de solidariteit en rechtvaardigheid	38
Het VMR-model en de kracht van zelforganisatie	40
De progressieve erecode	44
Van ideologisch verenkled tot vaal vodje	45
De sterkste schouders dragen vaak de lichtste lasten	46
Kosmopolitische kleinburgerlijkheid	47
Onteigening door migratie en het herwinnen van de populistische stem.....	49
4. VEILIGHEID EN DE STAAT	56
De Europese Unie en de bescherming tegen externe vijanden	58
Bescherming door en tegen de staat	63

Bescherming tegen interne vijanden en het vergroten van maatschappelijk vertrouwen.....	66
Geestelijke veiligheid.....	73
5. INCLUSIVITEIT EN DE DEMOCRATIE.....	78
De democratie als zoektocht naar de beste adaptieve waarheid ..	78
Verkiezingskoorts om ons te genezen van maatschappelijke kwalen en loting en quota's om een open samenleving te krijgen	83
Loting om het democratische tekort te verkleinen	83
Verkiezingskoorts verwijdert polarisatie	86
Het democratische en ondemocratische middenveld.....	87
Hoe democratische middelen een dictatuur kunnen steunen ...	89
De democratische waarden bepalen het democratische gehalte van een land	92
Doorstroming en het democratische gebruik van quota's	94
De scheiding tussen activisme en politiek bestuur.....	967
De desintegratie van de middenklasse, het einde van de liberale democratie en het begin van de participatiedemocratie	99
Het gebrekkige democratische gehalte van een liberale democratie	99
Investeren in vertrouwen bevordert innovatie en verhoogt het onderwijsniveau	102
De massamens en de consumptiemaatschappij	105
Het democratische midden	111
Het verwijderen van de kloof tussen burger en bestuurder door de ambities gelijk te trekken	113

Constructief populisme probeert de belangen van de bevolking weer centraal te krijgen	113
Openheid moet leiden tot vertrouwen en niet tot oppervlakkigheid	119
Een burger is een partner terwijl een klant een potentiële klager is	123
6. RECHTVAARDIGHEID EN DE RULE OF LAW	125
De moraal van rechtvaardigheid	125
Juridisch activisme ondermijnt de democratische zelfbeschikking	126
De decentralisatie van de soevereiniteit en de gevolgen voor de rechtsstaat.....	132
De Rule of Law en de terugkeer van religie.....	134
Een recht heeft altijd een prijs	136
7. ZELFVERWERKELIJKING EN DE HEELHEID VAN ONS ZIJN.....	139
De gebrekkige zelfverwerkelijking in de westerse ideologie.....	140
De heelijkheid van ons zijn.....	152
De waarden in verbanden en vrijheid in verbondenheid en gelijkheid van kansen	157
De politiek als het verbinden van mensen die denken divergerende belangen te hebben	163

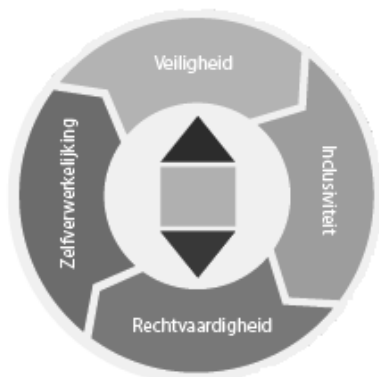
1. DE PARTICIPATIEDEMOCRATIE

Politici zijn maatschappelijke leiders die als belangrijkste taak hebben om de waarden in de samenleving goed te krijgen. Een manager in een groot bedrijf kan niet micro-managen, laat staan een politicus die al gauw verantwoordelijk is voor het welzijn van een stad of provincie of zelfs voor de gehele samenleving. Wanneer politici echter zelf geen idealen hebben, lukt het hen zeker ook niet om de waarden in de maatschappij goed te krijgen. Politici zijn geen consultants die worden ingehuurd om een taak uit te voeren, want een consultant heeft de waarden hoe een rechtvaardige samenleving zou moeten worden ingericht niet geïnternaliseerd. Een consultant is een procesmanager die de ideeën van anderen uitvoert. Als je de waarden niet duidelijk hebt, is het niet mogelijk om eerlijk tegen jezelf te zijn en waai je met alle winden mee. Helaas komt het voor dat politici hun idealen zijn verloren en het hebben vervangen door persoonlijke ambitie. Dit is onder andere te merken aan het veelvuldige gebruik van gemeenplaatsen zonder dat men werkelijke strategieën heeft om deze te verwezenlijken. Zo zijn uitspraken als: werken aan een rechtvaardige maatschappij, het verhogen van vertrouwen in de medemens, het wegnemen van angst en zorgen dat de mensen trots kunnen zijn, nietszeggend omdat iedereen het daar mee eens is. Het is alsof je pleit voor vrede op aarde. Iedereen wil dat ook. Het gaat er echter om hoe je dat bereikt en wat de betekenis ervan precies is. De volgende hoofdstukken hebben als doel om inhoud te geven aan deze begrippen.

Dit boek heeft als doelstelling om een model te bieden van een maatschappelijk ideaal dat de politiek weer van de burgers maakt en dat leidt tot een progressieve en tegelijkertijd duurzame politiek. Hiertoe wordt een onderscheid gemaakt tussen het conflictmodel en het participatiemodel. Het eerste is een systeem waarbij mensen tegenover elkaar staan en het samenleven van bovenaf moet worden opgelegd. In het participatiemodel liggen de

waarden zodanig dat de menselijke vaardigheden om samen te werken en daarbij het maximale uit het eigen leven te halen worden bevorderd. Dit participatiemodel heeft vier fundamentele politiek-maatschappelijke waarden: veiligheid, inclusiviteit, rechtvaardigheid en zelfverwerkelijking. Al deze vier waarden dienen op de juiste manier te worden uitgevoerd om ervoor te zorgen dat de samenwerking vanuit de burgers kan komen in plaats van dat het moet worden opgelegd. Een volgend model, het Verantwoordelijkheid-Macht-Risico (VMR) model, geeft een leidraad om ervoor te zorgen dat deze zelforganisatie van mensen in goede banen kan worden geleid. Als mensen door de bestuurselite zijn onteigend van hun mogelijkheden voor werkelijke inspraak en participatie in de politiek dan willen ze alles zonder dat ze vinden dat ze hoeven te kiezen. Dit wordt veroorzaakt doordat het VMR-model uit balans is. Mensen hebben dan geen werkelijke macht en het is dan niet rationeel om wel de verantwoordelijkheid te nemen. Door mensen weer burgers te maken, dus hen de macht te geven om weer deel te nemen aan het politiek-maatschappelijk debat, zal de verantwoordelijkheid vanzelf komen mits men het conflictmodel verlaat. In het conflictmodel zal iedereen streven naar zoveel mogelijk macht en tegelijkertijd proberen de verantwoordelijkheden en risico's op anderen af te schuiven. Dit levert in het conflictmodel het meeste individuele voordeel op, maar is ook een uiting van onvolwassenheid en hedonisme omdat het op lange termijn iedereen schaadt. Machtsposities in het conflictmodel worden beschermd door middel van verschillende vormen van discriminatie, snobisme en gedelegeerde terreur. In het participatiemodel worden de verantwoordelijkheden, macht en risico's zoveel mogelijk aan elkaar gekoppeld waardoor het niet mogelijk is om succes te behalen ten koste van anderen, maar juist met anderen. Deze visie op mens en maatschappij zorgt voor wederzijds vertrouwen tussen mensen wat cruciaal is voor de veiligheid. Dankzij dit vertrouwen kan men voldoende open zijn

tegen anderen en zo samenwerken in het creëren van innovatieve organisaties waardoor de samenleving zich vernieuwd en duurzaam succes binnen bereik ligt.

Het participatiemodel

Naast veiligheid is inclusiviteit een voorwaarde om een gezonde gemeenschap te laten functioneren. Democratie is een goed, maar ook kwetsbaar, mechanisme om deze inclusiviteit te bereiken. Het gaat er namelijk om de samenleving zodanig in te richten dat iedereen zichzelf maximaal kan ontplooiën zonder dat dit succes gebouwd is op het falen van anderen. De overgrote meerderheid van de bevolking dient in een democratie te bestaan uit burgers en niet uit klanten. Burgers zijn partners in de samenwerking om de toekomstige (in)richting van de samenleving te bepalen. De burgers vormen tezamen de middenklasse. Deze kijkt niet omhoog of omlaag maar vooruit. Dit is het grootste verschil met een elite en een onderklasse, zij kijken wel omhoog en omlaag, in de betekenis dat succes ten koste gaat van anderen en dat een hiërarchische positie doorslaggevend is voor persoonlijk succes, maar niet vooruit. In de politiek van het participatiemodel is het democratische midden geen machtspositie of een links-rechts indeling, maar een visie op de samenleving om ervoor te zorgen dat de bevolking bestaat uit

burgers die als partner van de overheid en van elkaar, werken aan succes zonder dat dit gebouwd is op het ongeluk van anderen. Het democratische midden bevordert de democratische waarden. Net zoals tolerantie-uit-principe machtsdenken is in plaats van samenleven, en denken niet los kan staan van doen, is alleen de participatiedemocratie waar de burger een partner is werkelijk democratisch. Een liberale democratie waar het politieke bestuur de inwoners als klanten in plaats van burgers beschouwt, is ondemocratisch. In dat geval is er alleen sprake van democratie in naam, maar zijn de structuren zodanig gemanipuleerd dat de democratische waarden waardeloos zijn geworden. Constructief populisme heeft als doelstelling om de belangen van de burger weer centraal te krijgen. Het is onmogelijk om een participatiesamenleving te hebben als dit gebaseerd is op het ongeluk van anderen. Participatie is niet hetzelfde als een feestje bouwen, want dat is meestal hedonistisch plezier van de winnaars in het conflictmodel. De uitgesloten doen dan niet mee.

De derde waarde in het participatiemodel is rechtvaardigheid. Het rechtvaardigheidsprincipe is een aangeboren morele eigenschap die gezien kan worden als een sociaal evenwichtsorgaan waarmee we ons staande kunnen houden in een sociale omgeving. Als dit verstoord wordt door onrechtvaardig handelen van anderen dan is het niet meer mogelijk om samen te werken en desintegreert de maatschappij. In het conflictmodel grijpt men in zo'n geval terug op het recht als veiligheidsgordel om mensen bij elkaar te houden. In het participatiemodel worden rechten echter tot het minimum beperkt vanuit het inzicht dat elk recht een prijs heeft. Elk recht dat je krijgt bovenop het minimaal vereiste om deel te kunnen nemen aan een rechtvaardige gemeenschap dat je vrijheid biedt, is een afname van diezelfde vrijheid. Door onrechtvaardigheid te borgen door middel van een toename van rechten wordt de onrechtvaardigheid niet aangepakt maar juist geïnstitutionaliseerd. De meest effectieve wijze om

onrechtvaardigheid te bestrijden is ervoor zorgen dat het niet mogelijk is om succes te krijgen door anderen te benadelen. Geprivilegieerde personen en groepen mogen niet de macht krijgen om door middel van juridisch activisme de samenleving zodanig vorm te geven dat het de bestaansvoorwaarden van de middenklasse ondermijnt.

De vierde waarde van het participatiemodel is de zelfverwerkelijking. Dit is zowel het sluitstuk als het begin van het model want zonder zingeving heerst nihilisme en is er geen veiligheid. Het is in het participatiemodel niet de taak van de politiek om een leef- en denkstijl op te leggen. Het is echter wel een taak om te zorgen dat mensen in staat zijn om een leef- en denkstijl te ontwikkelen die in hun belang is waarmee ze volwaardige burgers kunnen worden. De overheid heeft daarom ook een taak om te voorkomen dat ideologieën de maatschappij gaan domineren die de samenwerking tussen mensen onmogelijk maken en daarmee het burgerschap ondermijnen. Elke ideologie is echter relatief en kan zodanig uitgelegd worden dat het participatie bevordert of juist belemmert. Christelijke politiek kan bijvoorbeeld worden gezien als identiteitspolitiek of kan de Bijbel als blauwdruk gebruiken om de samenleving mee in te delen. Het kan echter ook een politieke visie zijn die gericht is op een samenleving waar men intermenselijke conflicten overstijgt en men mensen niet beoordeelt op hun sociale positie, maar ze ziet als gelijkwaardig 'in het oog van God'. Het klassieke humanisme is bijvoorbeeld een vechtmodel waar trots, daadkracht en de hiërarchische posities in de maatschappij centraal staan, terwijl het christendom juist probeert de intermenselijke conflicten te overstijgen door nederigheid, contemplatie en gerichtheid op de andere wereld centraal te stellen. Christelijke politiek kan in deze vorm dus zeer geschikt zijn voor de uitvoering van het participatiemodel omdat het gericht is op rechtvaardige verbinding tussen mensen en de creatie van het democratische midden.

Dit boek is ingedeeld in zeven hoofdstukken. Hoofdstuk twee bespreekt de menselijke natuur die als basis dient voor de modellen om de samenleving mee vorm te geven. In hoofdstuk drie komt het conflictmodel aan de orde. Hier worden veel van de problemen met de huidige politiek besproken. Ook komt het Verantwoordelijkheid-Macht-Risico-model aan bod. In de overige hoofdstukken staan de vier waarden van het participatiemodel centraal.

2. DE MENSELIJKE NATUUR

De vrijheid van mensen hangt voor een belangrijk deel af van de wijze waarop interactie met anderen plaatsvindt. De mens is van nature een sociaal wezen die alleen kan overleven als onderdeel van een gemeenschap. De menselijke evolutie heeft ervoor gezorgd dat we als mens uitstekend in een groep kunnen functioneren. Om goed te functioneren in een groep is onderlinge afstemming tussen de deelnemers noodzakelijk. Dit gebeurt onder andere door middel van regels en procedures. Een belangrijker onderdeel is echter de herkenning van de ander als onderdeel van de eigen belangengroep. Een belangrijke eigenschap van de mens is de mogelijkheid om de gedachten van anderen te lezen. Hierbij gaat het niet om telepathie, maar om het inlevingsvermogen en het interpreteren van emoties bij anderen om zo de belangen van de ander inzichtelijk te maken.

Mensen moeten de geest van de ander kunnen 'lezen' want als het geestelijk leven van een persoon enkel toegankelijk zou zijn voor die specifieke persoon, dan is het niet mogelijk om te communiceren met een ander want er zou nooit overeenstemming over ervaringen en hun betekenis kunnen bestaan. Zo zou iedere persoon volledig afgesloten zijn van de ander. Dat er een aangeboren mogelijkheid tot het lezen van andermans geest bestaat, is onder andere af te leiden uit de aangeboren mogelijkheid voor taalverwerving die elk mens bezit.

De menselijke taal is een exclusief sociaal fenomeen en heeft geen betekenis als je enkel het individu als maat neemt. De vraag is dan ook niet zozeer òf we andere geesten kunnen lezen, maar hoe we dat doen. Hierbij is het grote probleem dat er geen directe verbinding tussen de ander en ons is. De gedachten van de ander zijn niet direct waarneembaar. Het gedrag daarentegen is wel direct waarneembaar en hierin ligt dan ook de sleutel tot het herkennen van de ander als deel van onszelf. Het gedrag dat we waarnemen bij de ander wordt geïnterpreteerd en zo ‘weten’ we wat de ander voelt en denkt en hoe de belangen liggen. Dit gebeurt naar analogie van ons eigen bewustzijn; we beelden ons in wat wij in die situatie zouden doen en wat dus onze belangen zijn. Dit proces wordt de *simulatie-theorie* genoemd, waarbij we de situatie waarin de ander zich bevindt in onze geest simuleren. Deze neuropsychologische theorie heeft veel empirische ondersteuning gekregen. Zo is het bestaan van spiegelneuronen aangetoond, wat inhoudt dat de hersencellen zowel actief zijn als de persoon een taak zelf uitvoert als wanneer hij een ander die activiteit ziet verrichten. Dezelfde hersendelen worden geactiveerd bij het zien van een emotie als wanneer zij werkelijk wordt gevoeld. Op deze wijze voelen we wat een ander voelt en denken we wat een ander denkt. Dit zijn aangeboren en automatische processen die ervoor zorgen dat onze hersenen bij wijze van spreken in direct contact staan met die van anderen zonder dat er sprake is van een fysieke verbondenheid of van paranormale gaven.

Dankzij deze mechanismen zijn we in staat om samen te werken met personen die gelijke belangen hebben, waardoor we onze overlevingskansen sterk vergroten. Doordat de gevoelens verbonden aan belangen van de anderen gedeeltelijk ook onze gevoelens en belangen worden, zorgt dit ervoor dat men bij wijze van spreken deel is van eenzelfde entiteit. Het is dan ook zo dat het zelfbewustzijn zich uitstrekt buiten ons biologische wezen. Het gedrag, de gevoelens en belangen van anderen waarmee

herkenning bestaat worden deel van ons zelfbewustzijn. Aangezien de zelfbeschikking betrekking heeft op het zelfbewustzijn dienen we deze 'anderen' er ook bij te betrekken. In een goed functionerende individualistische samenleving is dit inderdaad het geval en neemt men de sociale omgeving die gelijke belangen aan onszelf heeft altijd mee in de afweging. We redeneren altijd vanuit het zelfbewustzijn, en de rede dient dan ook dit als uitgangspunt te nemen en niet een visie van de mens waarbij hij afgesloten is van de sociale interactie. Hierin ligt een belangrijk verschil tussen individualisme en egoïsme. Bij deze laatste wordt er geen rekening gehouden met belangen van anderen en kijkt men enkel naar het 'eigenbelang'. Het probleem is echter dat het egoïstische eigenbelang de eigen belangen helemaal niet goed dient als men moet deelnemen aan een sociale omgeving. Ieder ander wordt dan namelijk afgestoten waardoor de gehele samenleving wordt geclassificeerd als vijand. Zo komt men alleen te staan en nemen de mogelijkheden sterk af. Het egoïsme vermindert de vrijheid van iedereen. Egoïsme is vaak het gevolg van de onmogelijkheid om deel te nemen aan een sociale omgeving die het beste met een persoon voor heeft.

De mens is geen atomair individu dat vanuit die hoedanigheid de wereld bekijkt. In plaats daarvan is de mens een integraal onderdeel van de sociale omgeving waarmee hij zich identificeert. Dit 'Zelf' is de basis waarmee men de wereld tegemoet treedt en men zichzelf ziet. Er is een aangeboren neiging om anderen te (h)erkennen als onderdeel van het Zelf, maar afwijkingen zoals autisme kunnen deze (h)erkenning blokkeren waardoor men afgesloten wordt van de ander en daardoor automatisch ook afgesloten is van zichzelf. De behoefte aan (h)erkenning is zo groot dat het onbewust voorrang heeft op de andere levensbehoeften, zodat een gebrek aan (h)erkenning grote gevaren oplevert doordat men andere levensbehoeften opzij zal zetten en men kwetsbaarder is voor misbruik. Het is dan zelfs zo dat geïsoleerde mensen bewust conflicten opzoeken om niet weg

te kwijnen in isolatie. Er is immers ook (h)erkenning tussen mensen in een conflict.

Een intrinsieke goedheid van de mens zorgt voor een totaal andere samenleving die een veel grotere vrijheid biedt dan een maatschappij gebaseerd op de intrinsieke slechtheid van zijn bestanddelen. De mens is van nature goed tegen zichzelf en alles en iedereen waarmee hij zich identificeert. Het doel van het leven is om uiteindelijk succesvol te overleven. Iets is dan goed als het behulpzaam is voor het overleven van de persoon. De essentie van goedheid en geluk ligt dan in overleving. De mens is van nature goed tegen zichzelf en anderen, maar geweld uit de samenleving kan zich in de persoon nestelen en hem zo te gronde richten. Geweld leidt ertoe dat men zich moet afsluiten voor de wereld, maar omdat de mens van nature gericht is op de buitenwereld en alleen zo een volledig mens kan worden, beperkt geweld het zelfbewustzijn.

Eigenaarschap is onmogelijk bij misbruik

Het zelfbewustzijn van de mens is het gevolg van het je eigen maken van de voorstellingen die je creëert van de wereld en jezelf op basis van de prikkels die je krijgt via de verschillende zintuigen. Dit 'eigen maken van voorstellingen' gebeurt door ze te voorzien van een emotioneel stempel dat aangeeft in hoeverre ze van belang voor jou zijn. Het tot de onze maken van objecten en gebeurtenissen in de wereld is daarmee essentieel voor een volwaardig zelfbewustzijn. De mens is van nature goed tegen zichzelf en iedereen waarmee men zich identificeert. Anderen (mensen, objecten, ideeën, de natuur) tot eigendom maken is dan positief want op die manier worden zij deel van onszelf en gelijkgesteld aan onze belangen. Desalniettemin is er vaak de claim dat als we mensen of de natuur als eigendom zien we hen 'ontmenselijken' en daarmee benadelen. Discriminatie en de verwoesting van de natuur zijn hier direct mee geassocieerd. Het misbruiken van anderen is echter niet hetzelfde als eigendom

worden van hen. In plaats daarvan is het een corruptie van de mens dat veroorzaakt wordt doordat we ons in het conflictmodel bevinden in plaats van het participatiemodel. De mens is van nature goed tegen zichzelf en eigenaarschap van anderen betekent in wezen de uitbreiding van deze goedheid naar deze anderen. Als mensen anderen misbruiken als gebruiksvoorwerpen die zelf geen waarde hebben dan is men geen eigenaar van hen en is het zelfs zo dat men een deel van zichzelf verliest. Men verliest een deel van zijn zelfbewustzijn. Dit wordt veroorzaakt doordat men zich afsluit van de werkelijkheid en dit opnieuw interpreteert om zodoende de ander te benadelen. Men creëert dus zowel illusies als dat men de waargenomen prikkels niet meer toe-eigent als behorend tot onszelf doordat ze niet meer van een emotioneel stempel worden voorzien. Ontmenselijking gaat dan ook altijd gepaard met een verlies van emotionele verbondenheid met de wereld, maar daarmee ook een verlies van verbondenheid met onszelf. Ontmenselijking van anderen is dan per definitie ook de ontmenselijking van jezelf. Doordat men de waargenomen wereld niet meer tot eigendom kan maken zorgt dit ervoor dat men ook het eigenaarschap van zichzelf verliest. Hierdoor staat men bloot aan vele bedreigingen die een steeds grotere inbreuk maken op de kans om een succesvol leven te leiden. Deze bedreigingen zullen steeds meer in hevigheid toenemen doordat degenen die ontmenselijkt zijn vijandig zullen worden tegenover de dader die hen heeft benadeeld en er zodoende belang bij hebben om die persoon te ondermijnen.

De mens als potentie

De kenmerken die ons menselijk maken zijn weliswaar bij ieder mens aanwezig maar de mate van ontwikkeling ervan is niet gelijk. De invulling van, en interactie tussen, de menselijke kenmerken bepalen het individuele karakter van mensen. Hierin ligt het grote belang van de cultuur, aangezien de meeste

kenmerken slechts mogelijkheden bieden en geen vanzelfsprekendheid zijn. Alle dieren hebben aangeboren instincten die hen in staat stellen om zich staande te houden in de wereld en succesvol te overleven, maar waar een insect voldoende heeft aan deze instincten moet de mens een jarenlang leerproces ondergaan. Dit leerproces gaat het gehele leven door. De kenmerken van de mens zijn in wezen slechts mogelijkheden die ontwikkeld moeten worden en zijn zonder deze ontwikkeling niet voldoende gevormd om overleving mogelijk te maken. De persoonlijkheid, de persoonlijke cultuur, wordt gevormd door de aangeboren kenmerken verder te ontwikkelen zodat ze de persoon in staat stellen om voor de eigen overleving zorg te dragen.

De mens is geen atomaire onveranderende entiteit. In plaats daarvan wordt de mens continu gevormd en is hij afhankelijk van sociale interacties voor zijn ontwikkeling. Een persoon kan pas werkelijk een mens worden als hij of zij de mogelijkheden heeft om zichzelf volwaardig te ontwikkelen. Het zijn daarom deze mogelijkheden die het uitgangspunt van een rechtvaardige ethiek zouden moeten zijn. Wanneer je dat niet doet dan accepteer je een systeem dat enkel de machtigen steunt, want zij bezitten al de mogelijkheden die anderen worden onthouden. De ideologieën die de mens als enkelvoudige, atomaire entiteit beschouwen zijn daarom onmenselijk omdat ze niet 'de mens' als uitgangspunt nemen en daarmee de zwakkeren in de steek laten die nooit uit hun benarde positie kunnen komen. Zij zitten gevangen in een gebrek aan mogelijkheden. Een rechtvaardig systeem moet daarom gericht zijn op het bieden van kansen op een volwaardig leven. Slechts dan kan iemand werkelijk mens worden. Een cruciaal element van mensenrechten is vrijheid. Een mens is pas werkelijk vrij als hij de mogelijkheid heeft om zorg te dragen voor zijn succesvolle overleving. Het beste dat iemand kan worden is zichzelf. Hierbij is het noodzakelijk dat je accepteert dat

het ontplooiën van je menselijke kenmerken het hoogst mogelijke doel is en dat je niet probeert iets anders te worden.

De menselijke vrijheid

Werkelijke vrijheid betekent dat men in staat is om die keuze te maken die ons belang zo goed mogelijk dient. Als we iets willen dat niet in ons belang is dan zijn we niet vrij. Een keuze voor het kwade is dan ook geen vrijheid want het betekent dat men besluit iets te doen dat niet in het eigen belang is. Kiezen voor het kwade betekent dat je jezelf verloochent en vervreemd raakt van je menselijkheid en daardoor minder goed in staat bent om te reageren op de dreigingen van de wereld. Je neemt dan als het ware niet de verantwoordelijkheid om het goede te doen en laat je leiden door externe machten. Kiezen voor het goede is dan synoniem met vrijheid. De vrije wil is enkel vrij als men beslissingen neemt die in het belang zijn van de eigen overleving. Wanneer men misleid of gedwongen wordt om besluiten te nemen die tegen de eigen belangen ingaan dan is men niet echt vrij. Wanneer we ons afsluiten voor anderen om hen te ontmenselijken met als doel hen te benadelen, ontmenselijken we tegelijkertijd ook onszelf. Als gevolg hiervan vermindert ons zelfbewustzijn en zijn we minder goed in staat om correct te reageren op potentiële bedreigingen. Hierdoor wordt de kans zeer groot dat we verkeerde keuzes maken die ons op termijn in het ongeluk storten. Het Kwaad is dan ook een vervreemding van onszelf waarbij we de eigen menselijkheid verloochenen en onszelf voor de gek houden dat dit ons beter maakt en meer oplevert. Dit is echter een illusie want je kunt nooit meer bereiken dan een volledige ontplooiing van je eigen menselijkheid. De grijns van het kwaad is een grimas die minachting, incompetentie en een verlies van zelfbewustzijn toont. 'Jezelf zijn' betekent niet dat je moet zijn zoals je nu bent of zoals anderen of zelfs jezelf je op dit moment ziet, maar om dat te worden dat zorgt voor een succesvol overleven. Er is pas een vrije wil als men besluiten neemt die de